

Verslag avondcontroles van de nestkasten op het landgoed Hilverbeek 1970-1971.

Inleiding:

Dit is het derde seizoen dat wij gedurende de winter maanden de nestkasten 's avonds controleerden om na te zien in welke mate en door welke soorten de kasten gebruikt werden als slaapplaats. De heer D. Buitenhuis was ook dit jaar weer bereid om twee avonden met ons mee te gaan en de vogels ter plaatse te ringen. Onze werkwijze was als volgt:

De vogel werd uit de kast gehaald, zodanig geringd en indien mogelijk onderverdeeld in resp. ♂, ♀, 1e jaars of overjarig. Daarna werd hij weer in de kast teruggeplaatst.

Verder dient nog vermeld te worden dat de heer D. Buitenhuis jaarlijks nog tientallen mezen in Hilverbeek met vangnetten vangt en dat de vogels dus niet alle in de nestkasten geringd zijn.

Weersinvloed.

Tijdens de controles werden de weersgesteldheden zoveel mogelijk genoteerd. (o.a. temperatuur, bewolking, mist of helder).

In de opmerkingen zullen we behandelen of en in hoeverre dit invloed zou kunnen hebben op de bezetting van de kasten. Bij regen werd er niet gecontroleerd.

(vervolg op pag.20)

Verslag avondcontroles nestkasten Hilverbeek (vervolg)

De controle op:

- 17-10-1970 : weersgesteldheid onbekend;
- 21-11-1970 : onbewolkt, geen wind, temperatuur 9 tot 10°C.
- 12-12-1970 : onbewolkt, vrij helder, geen wind, temp. 4°C.
- 9-1-1971 : bewolkt, mistig, geen wind, temp. 5°C.
- 16-1-1971 : zwaarbewolkt, heilig, geen wind, temp. 4°C.
- 30-1-1971 : onbewolkt, helder, geen wind, temp. 2°C.
- 13-3-1971 : licht bewolkt, geen wind, erg vochtig, temp. 5°C.

Kontroles:

In totaal werd er 7 maal gecontroleerd door P.Slot, G.Kuyper en R.Moolenbeek met meestal nog 2 of 3 andere leden van de NJN afd. Hilversum. De vogels werden op 12-12-1970 en op 16-1-1971 in de kasten door de heer D. Buijtenhuis geringd. Tijdens de controle op 17-10-1970 werden er 43 kasten gecontroleerd, waarvan er 6 bezet bleken te zijn: 4 Koelmees, 2 onbekend (vlogen vroegtijdig de kast uit). Bezettings%: 14%.

Tijdens de controle op 21-11-1970 werden er 40 kasten gecontroleerd waarvan er 18 bezet waren: 16 Koelmezen 1 Pimpelmees en 1 Ringmus. Bezettings%: 45%.

Op 12-12-1970 werden 29 kasten gecontroleerd. 16 waren bezet. 13 Koelmezen, 2 Pimpelmezen en 1 Ringmus. Bezettings%: 55%.

9-1-1971. Gecontroleerd werden 48 kasten, waarvan 16 bezet. 10 Koelmezen, 5 Pimpelmezen en 2 Ringmussen, welke samen in één kast zaten. Bezettings%: 33%.

Tijdens de controle van 16-1-71 bleken 4 van 28 gecontroleerde kasten bezet, welke bezetting bestond uit 4 Koelmezen. Dus 15%.

45 Kastten werden er op 30-1-71 gecontroleerd. Bezet 5 kasten. 4 Koelmezen en 1 Pimpelmees brachten het percentage op 11%.

Tijdens de laatste controle op 13-3-1971 bevonden zich 14 Koelmezen, 3 Pimpelmezen en 1 Grote Bonte Specht in de 18 bezette kasten. Totaal werden 48 kasten gecontroleerd. Resulteert in 37%.

Diverse soorten nachtbewoners:

Koelmees :constante bewoner; Van slechts enkele geringde exx. kan een duidelijk winter(?)territorium worden vastgesteld. Vooral één Koelmees o, (S 342333), die al 3 seizoenen van 2 à 3 dezelfde kasten gebruikt maakt.

Pimpelmees :constante bewoner. Naarmate het broedseizoen naderbij komt is er sprake van een kleine toename van het aantal exx. Ook bij deze soort enkele exx. met een duidelijk winter(?)territorium.

Gr. Bonte specht: onregelmatige gast. Slaapt op Hilverbeek meestal pas na december in de nestkasten. De vogel is snel in z'n slaap gestoord en kan dan al voor de controle de kast hebben verlaten.

Ringmus :onregelmatige "winterslaper" in de kasten. Vaak slapen 2 exx. (paartje?) tegelijk in één kast. Snel gestoord en verlaat dan ook vaak vroegtijdig de nestkast.

Spreeuw

:Onregelmatige gast. Er valt erg weinig over te zeggen, omdat de vogel dit seizoen niet van de kasten gebruik maakte.
 Verig seizoen worden in totaal 8 Spreeuwen in de kasten aangetroffen.

Over het algemeen menen wij te mogen stellen, dat er minstens drie factoren van invloed kunnen zijn op het percentage vogels, dat in de nestkasten slaapt en wel:

1. De tijd van het jaar, waarin de controle plaatsvindt (op Hilverbeek vanaf oktober naar een top in december, een daling in januari en weer een top in februari/maart).
2. De weersgesteldheid.
 In hoeverre dit van belang is durven wij nog niet te zeggen. Mogelijk zou bij onbewolkt helder weer het bezettingspercentage hoger kunnen liggen dan bij mistig bewolkt weer.
 Verder viel het ons nog op, dat er bij sneeuw alleen die kasten bezet waren, die in de nabije omgeving van huizen hingen.
3. Het type nestkast.
 De half-open nestkasten worden in Hilverbeek niet bezet.

Plaatstrouw

Bij de behandeling van de Keelmees en de Pimpelmees hebben wij het al over de winterterritoria van enkele exemplaren gehad. Mogelijk zou dit gelijk kunnen zijn aan het broedterritorium?

Op Hilverbeek werden jaarlijks tientallen Keel- en Pimpelmezen geringd. In 1970 totaal 110 Keelmezen en totaal 91 Pimpelmezen.

Ook op de (hemelsbreed hooguit enkele honderden meters verder liggende) landgoederen Schooneerd, Spanderswoud en Goeilust werden de mezen tijdens de avondcontroles geringd.

Tot op heden ken nog geen enkele uitwisseling van winter-slapers werden vastgesteld.

Dit is in tegenstelling met gegevens, die ons bekend zijn uit de omgeving van Ede(Hr.Stel), waar de uitwisseling tussen enkele gebieden heel normaal is.

R. Moelenbeek
 P. Slot